Milliyet

İSTİKLÂL SAVAŞI gazetesi

KALK UYAN YOKSA ARDI HİCRANDIR

HAZIRLAYAN: ÖMER SAMİ COŞAR

CUMARTESİ 17 MAYIS 1919

YUNANLILARA SİLAHLI DİRENİŞ BAŞLADI

Urla kasabasında bir avuç asker ve 120 kişilik milis kuvveti Yarbay Kâzım idaresinde 800 kişilik yerli Rum çeteleri ile savaşıyor

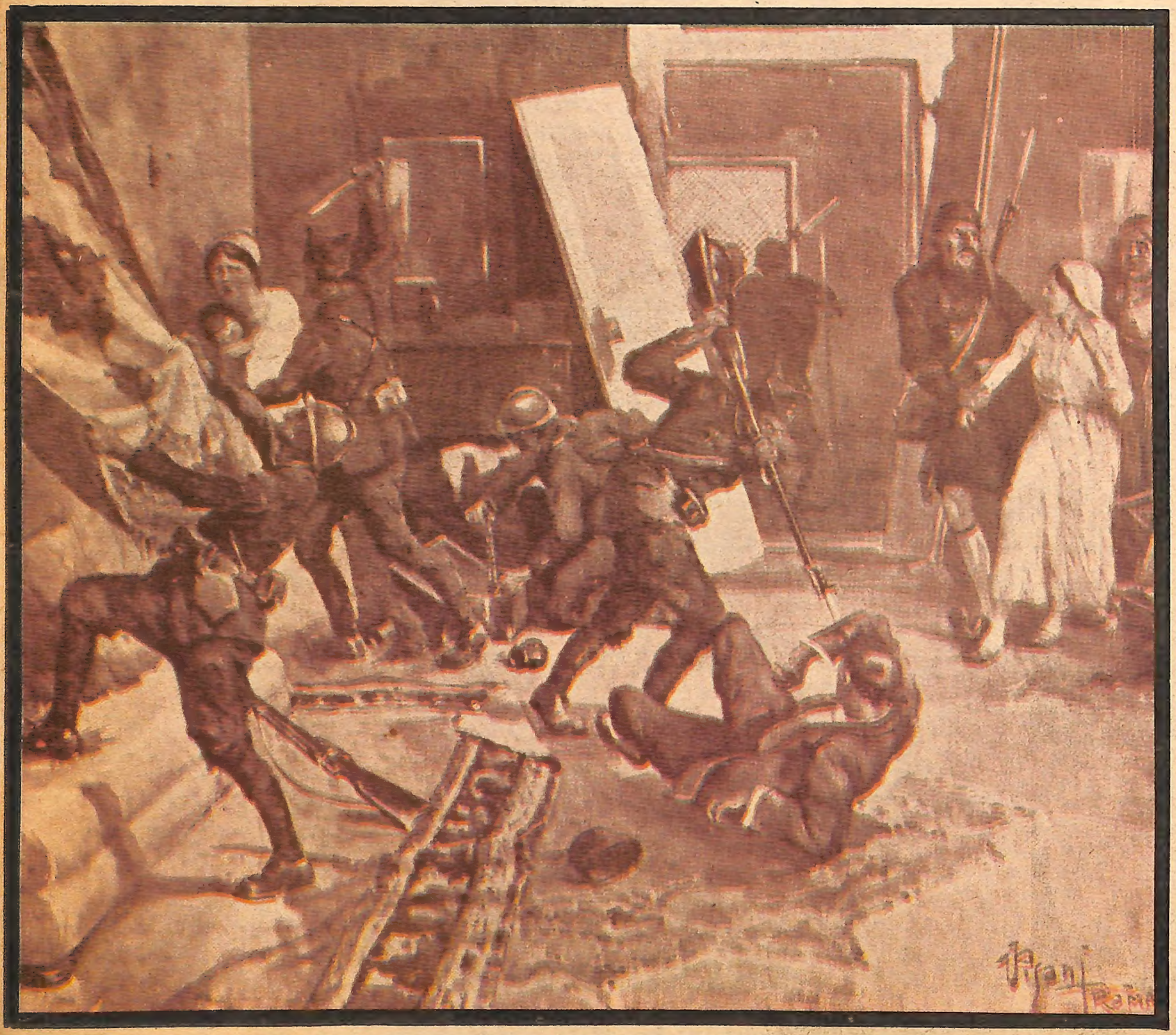

YUNAN KATLİAMINDAN ACIKLI BİR SAHNE

İzmir'de Yunanlıların katliamı ve yağması devam etmektedir. Birçok Müslüman evleri basılmış, Türk kadınlarının ırzına geçilmiştir. Bu elîm olaylar, dünya adaletini temsil ettiklerini söyleyen büyük devletlerin temsilcilerinin gözleri önünde cereyan etmiştir. Yukarıdaki tablo İzmir'in Türk evlerinde birkaç günden beri cereyan etmekte olan olaylardan birini canlandırmaktadır.

İZMİR

URLA yarımadasında, köyleri yağmaya ve yakmaya başlayan silahlı Rum palikarya çetelerine karşı ilk silahlı mukavemetin başladığı bildirilmektedir.

Mevcudu 800 kadar olan yerli Rum çeteleri dün sabahtan itibaren yarımadada Türk köylerine saldırmaya başlamışlardır. Kuşçular, Kızılcaköy, Devedevesi köyleri yakılmış, Türklerin bütün malı yağma edilmiştir. Ölü ve yaralı sayısı bilinmemektedir.

Rum çetelerinin Urla yakınına sokulmaları üzerine, 56'ncı tümenin orada bulunan 173'üncü Alayın kumandanı Yarbay Kâzım, silahlı mukavemete karar verilmiştir. Fakat mütarekeden beri 173'üncü Alay iskelet haline gelmiş olduğundan kumandanın elinde hazır kuvvet olarak topu topu 18 silahlı er bulunmaktadır. Yarbay Kâzım, silahlı mukavemete karar verdikten sonra emirleri ile kasabadaki jandarmaları da emrine almıştır.

Dün öğleye doğru Rum çeteleri Urla'ya iyice sokulmuşlar ve ilk taarruzlarını yapmışlardır. Çok üstün kuvvetlere rağmen Urla'daki bir avuç kahraman bu taarruzu püskürtmüştür.

Devamı 2 Sayfada

(Baştarafı 1. Sayfada)

Saat 16'da yerli çeteler ikinci bir taarruz daha yapmışlar ve tekrar geri atılmışlardır.

Bu arada, Urla civarındaki Türk köylerinin yakıldını, ırza geçme olayları cereyan ettiğini duyan Urla halkı, 173'üncü Alayın silah deposunu basmış, tüfek ve cephane alarak Yarbay Kâzım'a katılmıştır. Depoda mevcut tüfek sayısının 120 kadar olduğu bilinmektedir.

Böylece Anadolu ve İzmir topraklarında Yunan istilâsına karşı ilk milis kuvveti kurulmuştur.

Urla kahramanları

Geç vakit alınan haberlere göre, Urla'da Yunan çeteleri ile şiddetli bir savaş devam etmektedir. Fakat geç vakit bir Yunan muhribinin, kasabanın 3 kilometre kuzeyinde bulunan iskeleye takviye getirmesi ve orada alaya ait silah depolarını aşarak yerli Rum halkına silah dağıtması, Urla kahramanlarının durumunu daha da güçleştirmiştir.

Son haberler, dün güneş batarken Urla civarında çarpışmaların devam etmekte olduğunu bildiriyordu.

İzmir'de cereyan eden olayların duyulması üzerine 56'ncı Sahra Topçu Alayının biri Seydiköy'de, diğeri de Gaziemir'de bulunan iki taburunda moral çöküntüsü başlamıştır. İzmir'den kaçanlar, Yunanla yerli Rumların katliama giriştiklerini, kadınların ırzına geçtiklerini anlatmaları üzerine bazı erat, top hayvanlarına da binerek memleket içine çekilmişlerdr.

Tire'ye çekildiler

Mütarekeden sonra esasen iskelet haline gelmiş olan bu iki taburun subayları bu durum karşısında bir toplantı yapmışlar ve Topçu Binbaşısı Aziz Beyin idaresinde subay, assubay ve er 92 atlı muntazam bir halde ve içerilerde mukavemete devam azmiyle dün gece Tire'ye çekilmişlerdir.

Ordu kumandanlarının, askeri birlikleri emirsiz bırakmaları bu çöküntülere sebep olmaktadır. Alay, ne yapacağı hususunda kendisine emir verilmesi için başvurmadığı yer bırakmamış fakat hiçbir taraftan ses

DAMAT FERİT İSTİFA ETTİ

● *Damat'ın Maarif Nâzır'ı Ali Kemal hâlâ «Müttefiklerin adaletine tam bir itimatımız var» diyor*

DAMAT Ferit kabinesi istifa etmiştir. Bütün nazırlar dün sadrazamın Nişantaşı'ndaki konağında toplanmışlar ve uzun münakaşalardan sonra toptan istifaya karar verilmiştir. Ferit Paşa derhal saraya giderek, padişaha istifa mektubunu vermiştir.

Damat Ferit, hükümetini, Tevfik Paşa kabinesinin istifasından sonra 4 martta kurmuştu.

Istifa mektubunda Damat Ferit, İzmir'in Yunanlılar tarafından işgaliyle, kabinenin müşkül durumda kaldığını ve ikibuçuk aylık iktidarını bırakmaya karar verdiğini belirtmiştir.

SABAH gazetesi yeni kabinenin Tevfik Paşa tarafından kurulacağını yazmaktadır. İKDAM ise, gene Damat Ferit'e sadrazamlığın verileceğini bildirmektedir.

Ali Kemal ne diyor?..

Dün istifa eden Damat Ferit kabinesinde Maarif nazırı bulunan Ali Kemal, Fransızca (Stamboul) gazetesinin bir muhabirine beyanatta bulunmuş, İzmir'in Yunan kuvvetleri tarafından istilâsı üzerine kabinenin toptan istifaya karar verdiğini söylemiştir.

Ali Kemal, böyle bir işgal hadisesini hiç beklemediklerini, hayret ettiklerini de kaydederek, gazetecinin "İzmir'de ne oldu?" sorusuna şöyle cevap vermiştir:

"Tamamıyla bilmiyoruz. Çünkü, bir süre telgraf hatları kesildi. Fakat valinin tevkif edildiğini ve memurların da azledildiklerini öğrendik. Bu işgal kararı, Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün vilâyetlerinde büyük heyecan yarattı. Yüzlerce protesto telgrafları alıyoruz. İzmir'in nüfusunun yüzde 83'ü Müslüman'dır. Anadolu'nun en zengin bölgesidir. İzmir'siz Türk Anadolu olamaz. Müttefiklerin adaletine tam bir itimadımız var. Fakat, Almanya hesabına çalışan bir partinin hataları yüzünden bir millete bu muamelenin yapılacağına inanmak istemiyoruz."

NE YAPSALAR BOŞUNA

Trabzon'daki Rum matbaası bir Türk gazetesini basmıyor

Ingiliz'in işgali üzerine şenliklere başlayan yerli Rumlar, Pontusculara karşı Trabzonluları uyanık bulunmaya çağıran Istikbal gazetesini 2 gündür boykot ediyor

استقبال

چوروم اورتودتسارینه

٦ تاریخی تبلیغ رسمی

مرسین، طرسوس وجیحانك تسلمی

شرقده تأسیس صلح

TRABZON

İzmir'in Yunan kuvvetleri tarafından işgalinin burada duyulması üzerine yerli Rumlar şenliklere başlamışlardır.

Yorgi Mihalidi matbaasında hazırlanmakta olan İSTİKBAL adlı Türk gazetesi, Rum mürettipler boykot ettiklerinden iki günden beri çıkamamaktadır.

İSTİKBAL gazetesi, şehrimizi ve geniş bir Karadeniz sahilini "Pontos Rum Cumhuriyeti" haline getirmek için çaba gösteren Trabzonlu Rumlarla ve Trabzon Metropolithanesi ile mücadele etmekteydi.

Trabzon için Paris'te, Marsilya'da Rumlar geniş propaganda yaparken, Trabzonluların sessiz kalmalarının tehlikelerine de işaret eden İSTİKBAL gazetesi, şehrimizde Pontoscularla mücadele için bir "Trabzon Muhafaza-i Hukuk-ı Milliye Cemiyeti"nin de teşkilinde bayraktarlık etmiştir.

Faik Ahmet Bey tarafından çıkarılmakta olan bu gazetenin, "Vatandaşlar, uyku zamanında hiç değiliz, dikkat edelim" diyerek Trabzonluları devamlı bir şekilde ikaz etmesini Trabzonlu Rumlar affetmemişler ve gazeteyi basmayı reddetmişlerdir.

Şehrimizde bir Türk matbaası bulunmadığından İSTİKBAL çıkamamaktadır.

Rumca yayınlanmakta olan FAROS ve EBUHİ gazeteleri ise İzmir'in ve havalisinin Yunanistan'a verilmesi karşısında duydukları sevinci gizlemeye lüzum görmemişlerdir.

Trabzon Valisi Sabri, şehri Ruslara teslim ederken (altta)...
Trabzon Rum mürettiplerinin basmayı reddettikleri İstikbal gazetesinin başlığı (üstte)...

ANNESİNİ ZİYARET ETTİKTEN SONRA

MUSTAFA KEMAL PAŞA DÜN SAMSUN'A GİTTİ

Bandırma vapuru, hareketinden önce Kızkulesi önünde bir İngiliz binbaşısı tarafından kontroldan geçirildi. Karadeniz'de şiddetli fırtına hüküm sürüyor

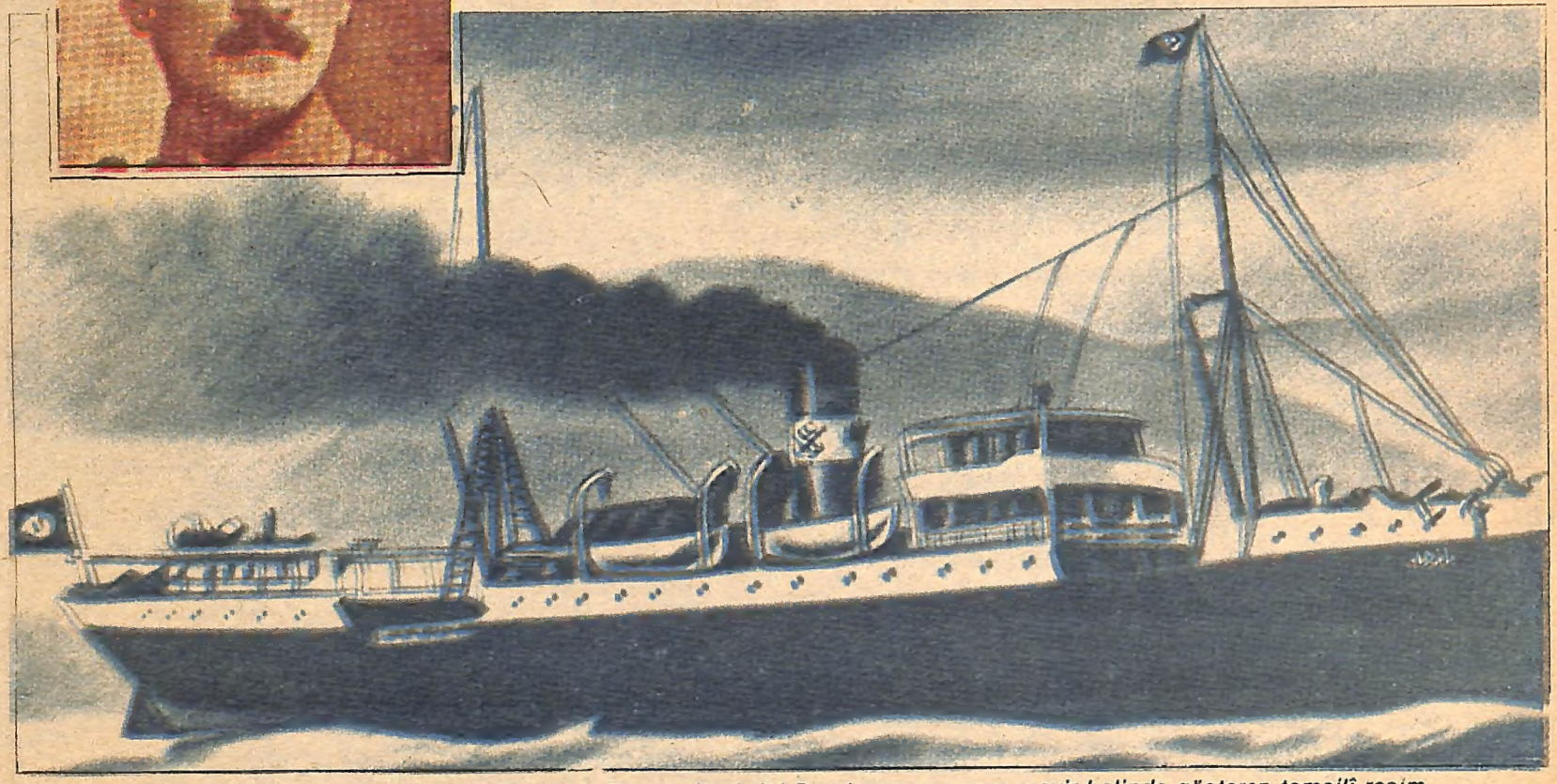

Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a gittiği Bandırma vapurunu seyir halinde gösteren temsilî resim...

DOKUZUNCU Ordu Müfettişliği'ne tayin edilmiş olan Mustafa Kemal Paşa ile müfettişlik kadrosunu teşkil eden 18 subay ve askerî memur dün akşam Bandırma Vapuru ile Samsun'a hareket etmişlerdir.

Mustafa Kemal Paşa, dün sabah Akaretlere giderek annesine vedâ etmiştir.

Paşa ile refakatindekiler Galata rıhtımına otomobille inmişler ve açıkta demirli duran Bandırma vapuruna sandallarla geçmişlerdir. Önceden kararlaştırıldığı gibi rıhtımda hiçbir uğurlama merasimi yapılmamıştır.

Gemi, hareketinden sonra, İtilâf devletleri askerî makamlarının koydukları kayıtlara uygun olarak Kızkulesi açıklarında demir atmış ve bir süre beklemiştir. Kontrol için gemiye çıkan bir İngiliz binbaşısı, yanındaki zabit elbiseli Ermeni tercümanla birlikte bir hayli uzayan araştırma ve soruşturma yapmıştır.

Muayenenin uzaması

İngiliz binbaşısı ile Mustafa Kemal Paşa'nın talimatı üzerine, Müfettişlik Kurmay Başkanlığı'na tayin edilmiş olan Miralay Kâzım Bey konuşmuştur.

Muayenenin uzaması bir ara endişe yaratmıştır.

Nihayet gemi Karadeniz'e doğru açılmıştır.

Bandırma'nın suvarisi İsmail Hakkı Bey'dir. Oldukça eski olan vapurun pusulasının da "biraz bozuk" olduğu söylenmektedir.

Dün Karadeniz'de şiddetli bir fırtına hüküm sürmekteydi.

Müfettişlik kadrosu

Öğrendiğimize göre, 18 kişilik "Dokuzuncu Ordu Müfettişliği" kadrosu şöyledir:

1. Miralay Refet Bey: (Üçüncü Kolordu Kumandanı).

2. Miralay Kâzım Bey: (Müfettişlik Kurmay Başkanı).

3. Kaymakam Mehmet Arif Bey: (Kurmay Başkan Vekili).

4. Binbaşı Husrev Bey: (Birinci Şube Müdürü).

5. Binbaşı Kemal Bey: (Topçu Kumandanı),

6. Miralay Doktor İbrahim Bey.

7. Binbaşı Dr. Refik Bey.

8. Başyaver Yüzbaşı Cevad Bey.

9. Yüzbaşı Mümtaz Bey.

10. Yüzbaşı İsmail Hakkı Bey.

11. Yüzbaşı Ali Şevket Bey.

12. Yüzbaşı Mustafa Bey.

13. Üsteğmen Hayati Bey.

14. Üsteğmen Abdullah Bey.

15. Üsteğmen Hikmet Bey.

16. Asteğmen Muzaffer Bey.

17. Şifre Kâtibi Faik Bey.

18. Şifre Mülhakı Memduh Bey.

4 TÜRK SUBAYI ŞEHİT EDİLDİ

Süleyman Fethi Bey, Yunan askerinin "Zito Venizelos" diye bağırması ve Venizelos'u selâmlaması, ellerini kaldırması için yaptığı sert ihtarlara aldırmamış ve nihayet:

"— Bir Türk askeri ancak milletinin büyüklerine ihtiram için elini kaldırır ve ağzını açar".

diye cevap verince de birkaç süngü darbesi ile şehit edilmiştir.

İZMİR

DÜN sabah kışladan alınarak gemilere doğru sürüklenmekte olan esir kafilesi içinde "Zito Venizelos" diye bağırmayı reddettiğinden dolayı süngülenerek şehit edilenlerden birinin Albay Süleyman Fethi Bey olduğu bildirilmektedir.

Süleyman Fethi Bey, Yunan askerinin "Zito Venizelos" diye bağırması ve Venizelos'u selâmlaması, ellerini kaldırması için yaptığı sert ihtarlara aldırmamış ve nihayet:

"Bir Türk askeri ancak milletinin büyüklerine ihtiram için elini kaldırır ve ağzını açar."

Diye cevap verince de, birkaç süngü darbesiyle şehit edilmiştir.

Kahraman şehidimiz Albay Süleyman Fethi

Kahraman şehidimiz daha önce de Yunan işgaline karşı daha sert tedbirler alınması için Nadir Paşa nezdinde teşebbüslerde bulunmuş, fakat kendisini dinletememişti. Öğrendiğimize göre, bu vatansever subayımız geçen nisan ayında da kolordu kumandan vekili bulunduğu sırada, Averof zırhlısının İzmir'e gelince karaya çıkardığı devriyeleri geri aldırtmış: "İzmir'in işgaline vesile olabilecek emrivakilere müsaade edemeyeceğini" bildirmişti.

Aynı şekilde şehit edilenler arasında Kurmay Hekimi Yarbay Şükrü ve Kolağası Necati beyler de vardır.

İZMİR'DE CAMİLERİN HALI VE KİLİMLERİ ÇALINIYOR

İzmir ve civarında yerli palikaryalarla her türlü mezalim ve soyguna katılan Yunan ordusunun Efzun Alayı mensuplarından birkaçı...

Zincire bağlanarak denize atılan sandalcıların boğuldukları anlaşılıyor. Şehit edilenlerle yağma edilen yerlerin listesi tesbit ediliyor

Şehrimizde Yunan işgali esnasında şehit edilenlere, yağmalanan evlere ve dükkânlara dair bilgi toplanmaktadır. Şimdiye kadar bu hususlarda tespit edilenler şöyle sıralanmaktadır: Sanat Okulu talebesi 30 numaralı İhsan Efendi Ziraat Bankası önünde Efzunlar tarafından boğazlanarak öldürülmüştür.

İZMİR

Sütçü Ahmet Ağa, Cedit Mahallesi'nde paramparça edildi.

Polis merkezinde birçok polisleri boğazlayarak öldürdüler. Urla Polis Komiseri Hüseyin Efendi'de Ziraat Bankası önünde katledildi. Polis memurlarından Refik Efendi, Halil Efendi ve emekli polis memuru Ahmet Efendi de bıçaklanarak öldürüldüler.

Sağır Hasan ile Ispartalı Kavaş Ahmet, umumhane işleten ve palikaryalar arasında silahlı görülen İskona Marianti namında bir Rum tarafından vurularak öldürüldüler.

Tilkilik Mahallesi Maliye tahsildarı Nuri Bey, Köylü Matbaası önünde sün gü lenerek öldürüldü.

Dün akşam Kordon Boyu'nda bazı cesetler sahile vurdu. Öğrendiğimize göre işgalin ilk günü Yunan askerleri ile yerli Rum çetelerinden bazı gruplar, limandaki yelkenlilerde ve sandallarda bulunan bazı Türk balıkçıları ile gemicileri yakalayarak zincire bağlamışlar ve denize atmışlardır. Sahile dün vuran cesetlerin bunlara ait olduğu tespit edilmiştir. Aralarında sandalcı Tatar Hüseyin tespit edilmiştir.

Köylü gazetesinden de iki mürettip feci şekilde öldürülmüştür. Fakat bunların isimleri tespit edilememiştir.

Dünkü 16 mayıs günü de Bornabat'ta feci cinayetler işlenmiştir. Tespit edildiğine göre burada 35 yaşındaki Sadık, 45 yaşındaki Hacı Ömer oğlu Hüseyin öldürülmüş ve sonra da palikaryalar tarafından bir kuyuya atılmışlardır.

Palamut'ta Dıbağ Ali, hüviyetleri tespit edilemeyen beş asker ve Ali ile Hacı Mehmet Ağa adlarında iki işçi gene yerli silahlı Rumlar tarafından düpedüz kurşuna dizilmek suretiyle şehit edilmişlerdir. Giridli Emin ile oğlu Muharrem iple boğularak bir kuyuya atılmışlardır. Palamut'ta, hüviyetleri henüz tespit edilemeyen 14 kişinindaha öldürüldüğü bildirilmektedir.

İşgalin ilk gününde Yunanlılarla yerli Rumlar tarafından basıan birçok Türk evlerinde kızların, kadınların ırzına geçilmiştir. Bu felâketzedelerin isimlerini açıklamıyoruz.

Bunların arasında, teessüründen intihar edenlere rastlanmaktadır.

İşgalin ilk 48 saatinde 2 bin Türk öldürüldü

İZMİR

İŞGALİN ilk 48 saati kapanırken, Izmir cıvarının uğradığı ağır kayıplar belli olmaya başlamıştır.

İlk gün zarfında öldürülen ve yaralanan subayların sayısı 57 olarak tespit edilmiştir. İzmir ve banliyölerinde —Urla Yarımadası ve köyleri dahil— öldürülen Türklerin sayısı ise iki binin çok üzerindedir.

Çıkartmadan çok önce, İzmir'e "Yunan Kızılhaç" gemisiyle "doktor" kisvesi altında gelenlerin de yardımı ile yerli Rumların çeteler halin getirildiği ve silahlandırıldığı da şimdi iyice anlaşılmaktadır.

Bunların, Yunan askerî birliklerinin de yardımıyla giriştikleri soygun ve yağma etrafında şu bilgi de verilmektedir: "Sivil ve askerî bütün devlet daire ve müesseselerinin kasaları kırılmış, toplam olarak 21 kasadan 230 bin liradan fazla para çalınmıştır."

Yağma edilen yerler

İzmir'de ve civarında Yunan yağmasından kurtulan pek az yer kalmıştır. Yerli Rumlarla birlikte Yunan askerleri tarafından da basılarak soyulan Türk evleri ve dükkânları hakkında da şu bilgi toplanmıştır:

Tamamiyle yağma edilen yerler:

Evliyazade hanı,

Bolulu Mehmet lokantası,

İbrahim Hakkı'nın pastahanesi.

Şifa Eczanesi.

Saadeddin'in kundura evi.

Hacı Hafız Mustafa kardeşlerin gömlek evi.

İsmail efendinin lokantası ve Karaş'taki evi.

Taşçı Osman efendi, Hacı Fikri, Selanikli Hafız Hüsnü efendilerin dükkânları.

Hakkı ustanın kundura evi.

Alaşehir pazarı.

Odun pazarında saatçı Tevfik beyin dükkânı (dükkânda bir tek saat bile kalmamıştır.)

Keresteci Cihan beyin dükkânı.

Ali Haydar beyin dükkânı.

Ahmet Ragıp Kardeşler Kitabevi.

Selanikliler Kitapevi.

Ayrıca eski adliye önünde de 100'den fazla dükkân basılmış ve içeride ne var, ne yok götürülmüştür.

Camilerden halılar

Şehrin camilerinin de Rumlar trafından basıldığı ve birçok kıymetli halı ve kilimin kaçırıldığı da tespit edilmiştir. Bu arada Hisar ve Bölükbaşı camilerinde bir tek halı ve kilimin kalmadığı görülmüştür.

Ayrıca pasaport karşısında ihtiyat zabitan kulübüne de girilmiş ve ne varsa götürülmüştür.

Dün Bornabat'ta Rumlar tarafından yağma edilen evler de şunlardır:

Dr. Galip beyin emekli Albay Tahsin beyin Ziraat Bankası'ndan Ahmet efendinin emekli memur Hüseyin Hüsnü efendinin, Aydınlı Karanfil Nuri beyin evleri.

Bu evlerden Rumların nakit para olarak 5 bin lira götürdükleri anlaşılmaktadır.

Rumlar Dr. Galip beyin evini bastıklarında eşi ile kızının üzerindeki mücevherleri döverek söküp almışlardır.

Ayrıca palikaryalar, İzmir'in Eşrefpaşa semtinde "silah arama" bahanesiyle bütün evleri basmışlar ve ne buldularsa götürmüşlerdir. Bu arada Frenk Sokağı'nda Mehmet Ali Esat Nazif, Şerif, Fuat ve Cevdet beylerin doktor klinikleri de soymuşlardır.

İzmir'e 2 müşavir tayin edildi

ATİNA

EPİR Genel Valisi Stergiadis'in İzmir bölgesi Askerî Kumandanı Albay Zafiriu'ya siyasî müşavir tayin edildiği açıklanmıştır.

Diğer taraftan Yunan hükümeti, Drama mutasarrıfı Naif Zade'yi de, İzmir'deki işgal kuvvetleri genel karargâhına "müşavir" olarak tayin etmiştir. Böylece Yunan işgal makamları Türk halkı ile münasebetlerini daha yakından devam ettirebileceklerdir.